1938 ий 12 ФЭВРАЛЬ № 14 (397) Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-шамыч, ушныза!

Рвээ коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган

Самырык стахановэц-шамыч радамым нойыдэ шараш

„Комсомол организацийшамычын самырык стахановэц - шамычлан полшымышт нэргэн да молодьож коклаштэ стахановский движэнийым шарымэ нэргэн“ ВЛКСМ ЦК-н пунчалжэ кугу значэньан документ. Тудо мэмнан сойузын ончыклык паша программэ лийын шога. Пунчал комсомол организацийын пашаштыжэ эн кӱлэшан йодыш-шамычлан отвэчатла.

Тидэ пунчалым ВЛКСМ ЦК-штэ эртышэ самырык стахановэц-шамычын совэщаньэ почэш приниматлымэ. Тудо самырык стахановэц-шамыч коклаштэ пашам кузэ ыштат да нунын радамыштым нойыдэ шараш кӱлмым ончыкта.

1937 ийыштэ социалистичэский промышлэнностьу сэнымаш-шамычым ыштэн. Партий дэн пӱтынь совэт калыкын вийан кучэдалмышт шкэныштын саскаштым пуэныт.

1938 ийысэ план пэш кугу у задачэ-шамычым выдвигатла. Производствын кушмо тэмп-шамычшэ йатыр писэмшаш улыт. Чыла пашан качэствыжым сайэмдаш, производствын культуржым нӧлташ кӱлэш.

Тидэ пашаштэ лэнинский комсомолын отвэтствэнностьшо ойыртэмышынак пэш кугу. Тудо пӱтынь молодьожым калык озанлык ончылно шогышо паша-шамычын сайын шуктымашкэ мобилизовалаш обязан.

Мэмнан пӱтынь сойуз стахановский движэнийым вуйлаташ большэвистский партийын Сталинский Цэнтральный Комитэтшэ дэч тунэмэш. Сталинский вуйлатымашын чаплэ образшэ 1937 ий 28 дэкабрыштэ „Москва дэн Московский областьысэ фабрик дэн заводласэ стахановэц-шамычын обращэньышт“ нэргэн лукмо рэшэньыжэ лийын шога. ВКП(б) ЦК-н рэшэньыжэ вийым посна рэкордыш огыл, а стахановэцшамыч радамым ончыкшат шарымашкэ пышташ кӱлмым ончыкта. Сталинский Цэнтральный Комитэтын тидэ ончыктымыжым шукташлан ВЛКСМ ЦК сойузын чыла организацийжэ ончылан молодьожым стахановский движэнийыш эрэак шупшын шогаш да самырык стахановэц-шамыч коклаштэ комсомолын чыла пашажым сайэмдаш задачым шындэн. Кызыт тӱнжӧ „самырык пашаэз - шамычын ударник лийаш, ударниклан—стахановэц лийаш, стахановэцлан—у производствэнный сэнымаш-шамычым ышташ полшыман“.

Йатыр комсомол комитэт - шамыч стахановский движэний дэч ӧрдыштӧ шогат. Нуно шукыжо годым посна рэкорд - шамычым ыштымашкэ шкэ вийыштым чумырат. Тыгэ нуно стахановэц, ударник да самырык пашаэз шамыч массэ дэч корангыт. Стахановский движэнийыштэ врэдитэльствын послэдствыжэ да саботаж ваштарэш кучэдалмашкэ кумда молодьож массым ушаш кӱлмым мондат.

Вараш кодшо-шамычлан полшаш, нуным ончыл-шамыч кӱкшытыш нӧлташ,—тэвэ комсомол комитэт-шамычын тӱҥ задачышт. Тидлан ончыл стахановэц-шамычым нормым тэмыдымэ-шамыч дэкэ, стахановский мэтодым палыдымэ-шамыч дэкэ пэнгыдэмдыман. Молодьож коклаштэ сай стахановэц-шамычын бэсэдыштым эртарыман, стахановла паша ыштымашым практикыштэ ончыктымашым организоватлаш кӱлэш.

Йатыр организацийлаштэ государствэнный тэхничэский экзамэн нэргэнат мондэныт.

Социалистичэский прэдприатийын ончыл пашаэзыжэ цэхыштэ вэлэ огыл воспитатлалтыт, но школыштo, клубышто да общэжитийыштат воспитатлалтыт. Складлаштэ лудын шинчышэ, культурым тунэмдымэ стахановэцым шуэн огыл ужаш лийэш. Тыгай стахановэц кугу сэнымашымак ыштэн огэш кэрт. Социалистичэский прэдприатийын тэхникшэ кӱкшӧ культурым, шинчымашым, эрэак ончык кайэн шогымым трэбуэтла. Йужо комсомол комитэт-шамыч тыгай стахановэцлан ситыдымашыжым ончыктышаш олмэш тудым моктат вэлэ.

„Производствын кажнэ самырык командиржэ комсомолэц социалистичэский производство паша вэрч кучэдалмаштэ трэбоватэльный да пэнгыдэ организатор лийман, а тудын участкыжэ производствышто ончылно лийман“.

Лэнинский комсомолын 20-шо идалыкшэ лишэмэш. Тидэ—чыла совэт молодьожын илышыштыжэ куанымашан событий. Комсомолын 20-шо идалыкшэ завод, фабрик, шахтэ, рудник-шамычласэ, район, область, край дэн рэспубликласэ комсомол организаций да комсомолэц шамычын вийан социалистичэский сорэвнованьышт дэнэ палэмдалтшаш. 1938 ийым—кумышо сталинский пӓтилэткын пэрвой ийжым—пӱтынь совэт молодьожын ударнэ, стахановский пашан ийышкыжэ савырэна.

(„Комсомольская правдан“ ончыл статьяжэ гыч).

ИОШКАР АРМИИ ДЭН ВОИЭННЭ-ТЭНГЫЗ ФЛОТЫН 20-шо ИДАЛЫКШЭ ВАШЭШ

Кум чаплэ совэтский полководэц-шамыч Фрунзэ, Ворошилов да Будьонный йолташмыт Врангэльым шалаташлан планым ыштат.

ПЭТРОГРАД

1919 ийыштэ шошым Колчак шкэ ончыланжэ Пэтроградым налаш да шкэдэкыжэ восточный фронт гыч рэвольуционный войска шамычым шупшылаш задачым шындэн. Тидэ задачым шукташлан Иудэнич гэнэралын бэлогвардэйский армийжэ бэлоэстонэц, бэлофин да английский флотын полшымышт дэнэ вучыдымо наступлэньыш куснэн. Тидэ наступлэньэ Пэтроградлан рэальный лӱдмашым ыштэн. Положэньын сэрйозностьшо Пэтроградыштэ контррэвольуционный заговорщик-шамыч кашакын вэрэштмэ дэнат утларак кэлгэмэ.

Йудэничын Пэтроград ӱмбак наступатлымыжэ жапыштак Булак-Балахович псковский направлэнийыштэ йатыр сэнымашым ыштэн. Фронтышто измэнэ шамыч лийаш тӱҥалыныт. Мэмнан ик мыньар полкна-шамыч противник вэлыш савырнышт; „Красная Горка“ дэн „Сэрая лошадь“ форт-шамычын чыла гарнизонжо Совэт власть ваштарэш виш выступатлаш пижын. VII-шэ армийым растэрьанность авалтэн налын, фронт чытырналтын. Тушман Пэтроград дэк лишэмын. Положэньым пэш вашкэ сайэмдаш кӱлэш ыльэ.

Цэнтральный комитэт тидэ цэльым шукташлан угычын Сталин йолташым сайла. Кум арньа жапыштэ Сталин йолташ пэрэломым ыштэн шукта. Частьлаштэ расхлябанность дэн растэрьанность писын пыталтыт, штаб-шамыч шупшылалтыт. Сталин йолташ войэнный командованьын опэративный пашаштыжат вуйлаташ тӱҥалэш. Тэвэ мом Сталин йолташ Лэнин йолташлан тэлэграфироватла:

„Красная Горка“ почэш „Сэрая лошадь“ пытаралтын, нунын ӱмбакэ орудий-шамыч тичмаш порьадкыштэ „Красная Горкам“ тэҥыз гыч налмаш чыла тэҥыз наукым кумыкта, мэмнан тэҥыз спэциалист-шамыч ӱшандарат... „Горкам“ писын налмаш опэративный пашашкэ мыйын могырым да вообщэ штатский-шамычын тэҥызыштат, кукшыштат приказ-шамычым ваштарэш маркэ да шкэ собствэнный шамычым пыжыктылмашыш шушо вмэшатэльствэ дэнэ умылталтэш...“

Куд кэчэ гыч Сталин йолташ Лэнинлан тыгэ доноситла:

„Мэмнан частьыштэ пэрэлом тӱҥалын. Арньалан мэмнан ужаш дэнэ альэ группо дэнэ куржмаш ик случайат лийын огыл. Дэзэртир-шамыч тӱжэм дэнэ пӧртылыт. Противникын лагэржэ гыч мэмнан лагэрыш вончымаш чӱчкыдэмын. Арньалан мэмнан дэк 400 утла йэҥ нарэ куржын толын, шукыжо оружий дэнэ улыт. Тэҥгэчэ кэчывалым мэмнан наступлэньына тӱҥалын. Обэщатлымэ пэнгыдэмдышым альэ налын огына ул гынат, мэмнан шогалмэ линийыштэ умбакыжым шогаш ок лий ыльэ—Питэр мартэн пэш лишнэ. Кызыт наступлэньэ талын кайэ, ошо-шамыч куржыт, тачэ мэ Аэрново—Варонино — Слэпино —Касково линийым налын улына. Мэ плэнный-шамычым, кокыт ала утларакат оружийым, автомат, патрон-шамычым налын улына. Тушман суда-шамыч огыт лэк, очыни, ындэ тичмашыньэк мэмнан „Красная Горка“ дэч лӱдыт. Мыйын распорьажэньышкэ 6-шо дивизийлан 2 миллион патроным срочно колтыза...“

Нинэ кок тэлэфонограммэ-шамыч йошкар Питэр лишнэ лийшэ опасный положэньым пытарымаштэ Сталин йолташын кугу творчэский пашажэ нэргэн пэш раш ончыктат.

(ВОРОШИЛОВ йолташын возымо „СТАЛИН и Красная Армия“ книга гыч кӱчыкэмдэн пэчатлымэ).

„РСФСР Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньэ“ нэргэн

Всэроссийский Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт Прэзидиумын пунчалжэ

Всэроссийский Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт Прэзидиум пунчалэш:

„РСФСР Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньэ проэктым одобритлаш да тудым XVI созыв Всэроссийский Цэнтральный Исполнитэльный Комитэтын IV Сэссийжылан ончаш пуаш.

Всэроссийский Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт прэдсэдатэль—М. КАЛИНИН.

Всэроссийский Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт сэкрэтарь олмэш ВЦИК прэзидиум члэн—А. АРТЬУХИНА.

Моско, Крэмль. 1938 ий 10 фэвраль.

Комсомол организаций-шамычын самырык стахановэц-шамычлан полшымо да молодьож коклаштэ стахановский движэнийым шарымэ нэргэн ВЛКСМ ЦК-н пуҥчалжэ

„Москвасэ да Московский областьысэ фабрик дэн заводласэ стахановэц-шамычын обращэньышт" шотышто ВКП(б) ЦК-н 1937 ий 28 дэкабрьыштэ лукмо рэшэньыжэ Лэнинский комсомолын кажнэ организацийжэ - шамыч ончылан самырык стахановэц - шамыч дэнэ паша ыштымашым вожгэак вашталташ да молодьож коклаштэ стахановский движэнийым умбакыжат кумдан шараш задачым шында. Тугэ гынат, шуко комсомол организаций-шамычын тидэ пашаштэ шуко существэнный йоҥлышышт, ситыдымашышт, упушэнийышт уло.

Пэрвойак, шуко комсомол комитэт да комсомольский организаций - шамыч стахановский движэний дэч, самырык стахановэц-шамычын пашашт дэч кораҥыт, пашам самотьоклан кудалтат, тидын дэнэ ончыл молодьожын илышыж да пашаж дэч кӱрылтыт.

Комсомолыш вэрэштшэ калык тушман - шамыч шкэ тушман паша цэльыштлан комсомолэц дэн молодьожым воспитатлымэ пашам стахановский движэний шарымаш ваштарэш шындылыныт.

Кокымшо, шуко комсомол комитэт-шамыч стахановский движэнийыштэ участвоватлымашым посна одиночэк рэкордсмэн - шамыч коклаштэ паша ыштымаш дэнэ, посна рэкордсмэн - шамычым йамдылымаш дэнэ, тӱрлӧ парадный сльот эртарымаш дэнэ ограничиватлалтыныт, тидын дэнэ моло самырык стахановэц массылан кӱлэш полышым пудэ, нимогай вниманий дэч поснак кодат.

Оршаш укэ, мланна рэкорд-шамыч кӱлыт, нуно паша производительностьым нӧлталмаштэ у йӧн-шамычым почыт. Но тӱҥжӧ чыла самырык стахановэц массылан полышым пумаштэ, стахановский бригадым, участкым, смэным организоватлымаштэ улэш.

Кумшо, йатыр организацийлаштэ социалистичэский сорэвнованийын лэнинско - сталинский принципшым извращатлат, общий подйомым ыштышлан вараш кодшо - шамычлан ончыл йӧн дэнэ йолташ полышым организоватлаш огыт шоно.

Пэш шуко комсомол комитэт - шамыч тэхминимумым шинчыдымэ самырык кадр шамычлан, тугак паша корным тэмыдымэ, бракым ыштышэ, оборудованийын шэкланыдэ относитлышэ самырык пашазэ - шамычлан полышым пудэ, вниманий дэч посна кодат.

Нылымшэ, комсомол комитэт-шамыч самырык стахановэц шамычлан тэхничэский обучэний организоватлымаш дэнэ, нунын грамотностьыштым да культурностьыштым нӧлталмаш дэнэ начар заниматлат.

Комсомол организаций-шамычын пашаштышт нинэ кугу ситыдымаш да йоҥлыш - шамычым путыракшым кызыт, СССР Вэрховный Совэтыш сайлымаштэ, коммунист дэн бэспартийнэ шамыч калык блокын чаплэ сэҥымаш дэнэ лийшэ молодьожын политичэский да производствэнный активностьышт кушмо условийыштэ нигузэат чыташ огэш лий.

1937 ий 28 дэкабрьыштэ ВКП(б) ЦК-н „Москвасэ да Московский областьысэ фабрик дэн заводласэ стахановэц-шамычын обращэньышт" шотышто лукмо рэшэнийым ушэш налын, ВЛКСМ ЦК пуҥчалэш:

1. Кажнэ ВЛКСМ организаций - шамычлан молодьожым эрэак стахановский движэнийыш шупшаш да комсомолын самырык стахановэц шамыч коклаштэ паша ыштымашыжым сайэмдаш задачым шындаш. Самырык пашазэ-шамычлан ударник лийаш, ударниклан — стахановэц, стахановэц шамычлан у производствэнный сэҥымашым ышташ полшыман.

Комсомол организаций-шамыч партийнэ да хозьайствэнный организаций - шамычлан стахановский бригадым, участкым, смэным организоватлашышт полышым пуаш, вараш кодшо-шамычлан ончыл самырык пашазэ-шамыч дэнэ полыш пумашым обэспэчиватлаш.

2. 1938 ий—сталинский кумшо пӓтилэткын пэрвой ийжэ чыла Лэнинский комсомоллан да чыла совэт молодьожлан стахановский ударный паша ий лийжэ манын, Лэнинский комсомолын 20 идалыкшэ лӱмэш заводласэ, фабрикласэ, шахтыласэ, рудникласэ, районласэ, областьласэ, край да рэспубликласэ комсомолэц да комсомол организаций-шамычын социалистичэский сорэвнованьым увэртараш.

Комсомол организацийын чыла комсомолэцшышт да самырык пашазышт, пашазэ ӱдрамашышт, самырык инжэнэрышт да тэхникышт пашам стахановла ыштат, вараш кодшылан полышым пуат, нуным стахановский пашалан туныктат, политичэский, общэобразовательный, тэхничэский учэбным образцово, стахановла организоватлымэ гын, тыгай комсомол организаций-шамыч сорэвнованьыштэ ончылно да сэҥышэ лийыт.

3. Самырык стахановэц-шамычын да чыла молодьожлан тэхничэский туныктымаш пашам комсомол организацийын кӱлэшан да кэчэ йэда ыштышаш задачыжлан шотлаш.

Тэхминимум кружок, тэхничэский курс, школ-шамычын пашаштым вожгэак сайэмдаш, озанлык орган-шамычлан школ, курс, кружок-шамычым организоватлаш полшаш. Стахановэц да спэциалист - шамычын полшымышт дэнэ кӱлэш вэрлӓштэ кызыт улшо тэхничэский учэбын программыжым угыч ончымашым организоватлаш. Квалифицированный прэподаватэль-шамычым погымашт э участвоватлаш да нунылан полышым пуаш. Кружок дэн курс - шамычым учэбник, наглядный пособий да тунэмашлан кэлшышэ помэщэньэ дэнэ обэспэчитлаш.

Кажнэ комсомолэц да самырык пашазэ гостэхэкзамэным „отличнэ" да „сай" сдатлышт манын, государствэннэ тэхничэский экзамэным формальнэ огыл, а йамдылалтмашым организоватлэн эртарыман.

Комсомол комитэт - шамычлан самырык пашазэ-шамычлан стахановский пашан ончыл мэтодыштым овладэтлымэ шотышто полышым пуашлан посна профэссий шот дэнэ самырык пашазэ-шамычын погынымашым погаш, тидэ погынымашлаштэ стахановэц да спэциалист-шамычын докладым, лэкцийым организоватлаш; вараш кодшо-шамычлан полышым пуашлан ончыл пашазэ - шамычым пэҥгыдэмдаш; стахановэц-шамычым молодьож коклаштэ бэсэдым эртараш инструктироватлаш да паша ыштымэ вэрыштэ стахановский пашан прийомжым практичэски ончыкташлан шупшын шогыман.

4. Самырык стахановэц-шамычын культур дэн общэобразоватэльнэ шинчымашыштым нӧлталмаш пашам комсомол организаций-шамычын важнэ обӓзанностьыштлан шотлаш.

Кыдалаш образованьан вэчэрный школ дэн общэобразоватэльный курс-шамычым шукэмдаш да пэҥгыдэмдаш. Школын да курсын паша ыштымашыштым эрэак шэкланэн шогаш, полышым пуаш, тушто ӱчӱкыдын лийаш, прэподаватлымэ качэствым тэргаш да школым содэржатлаш колтымо государствэннэ срэдствам кучылтмашым контролироватлаш.

5. Комсомол комитэт-шамыч молодьожын культурно бытовой условий сайэмдымашым шукыж годым тэргымашкэ да ситыдымашым мумашкэ гына кондат, нинэ ситыдымаш шамычым пытарышаш вэрч начар кучэдалыт, садлан тыгай практик пашам йоҥылышлан шотлаш.

ВЛКСМ комитэт-шамычлан самырык стахановэц-шамычын да чыла молодьожын культурно обслуживатлымэ пашам канымаш да развлэчэний организоватлымаш вожгычак сайэмдыман.

Общэжитийлаштэ пашам сайэмдаш, рэмонт ыштымашым шкэ жапыштыжэ шукташ да тушто образцовый порӓдкэ ыштымашым обэспэчитлыман. Общэжитийлаштэ илышэ самырык пашазэ да пашазэ ӱдрамаш-шамычым бэспорӓдкым, лаврам, ваш-ваш нэкультурно обращэнийым пытарышаш вэрч кучэдалшым воспитатлаш кӱлэш. Комсомол организаций-шамычлан столовойын, магазинын, прачэчныйын, мочан, парикмахэрскийын пашаштым сайэмдымаштэ полышым пуман да нунын паша ыштымыштым луштарыдэ эрэ шэкланэн шогыман.

Пашам клублаштэ организоватлаш. Клублаштэ кажнэ самырык пашазэ да пашазэ ӱдрамаш сайын канэн кэртшэ, чаплэ тэатральный постановкым, у кино сӱрэтым ончэн кэртшэ, интэрэсный лэкцийым колышт шо, адак самодэйатэльный кружоклаштэ участвоватлэн кэртшэ, манын условийым ыштыман. Физкультурный кружокын да сэкцийын пашажым вийаҥдаш. У клубым, йошкар пусакым, стадионым, катокым да паркым организоватлымаштэ активнэ участийым приниматлаш. Культурный пашалан колтымо срэдствам чын да кэлшышылан кучылтмашыштым эскэраш.

Ӱдрамаш молодьожын культурный да бытовой кӱлэшлыкышт дэкэ пэш внимательнэ относитлыман, йоча сатын, йаслын состойаньыжэ нэргэн тыршаш да самырык ӱдрамаш пашазэ-шамычлан сэҥымаш дэнэ тунэмаш, канаш да пашам ышташышт условийым ышташ.

6. Комсомол комитэт-шамычлан самырык спэциалист шамыч коклаштэ паша ыштымашыштым вожгычак сайэмдаш кӱшташ. Самырык бригадир, мастэр, тэхник, инжэнэр - шамычлан стахановэц - шамычын тӱҥалтышыштым вуйлаташлан да стахановский бригадэ, участкым, цэхым да завод-шамычым организоватлашышт полшаш.

Производствын кажнэ самырык командиржэ—комсомолэц социалистичэский производствын пашажэ вэрч кучэдалмаштэ пэҥгыдэ организаторжо да трэбоватэльный лийман, тудын участкыжэ производствышто ончылно лийман.

Комсомолын йужо комитэтшэ шамыч самырык спэциалист шамычын пашаштышт да повэдэнийыштым улшо ситыдымашыштым (общэствэннэ паша гыч отказатлымаш, комсомол погынымашыш коштыдымаш, рӓдовой комсомолэц-шамыч ончылно шкэныштым кугуэш шотлымаш) огыт критиковатлэ, тидым йоҥылышлан шотлаш. Тыгак самырык спэциалист-шамычлан тэхничэский лэкцийым политичэский кружок дэн школлаштэ прэподаватлымэ пашам пумо олмэш, нуным тӱрлӧ изи пашам шукташ (газэтлан подпискым ышташ, плакатым пыжыктылаш да тулэч молымат ышташ) кучылтыт, тидымат йоҥылышлан шотлаш.

7. Комсомол комитэт-шамыч молодьожым стахановский движэнийыштэ врэдитэльствын послэдствийжэ да соботаж ваштарэш кучэдалаш стахановэц-шамыч дэн самырык спэциалист-шамычын творчэский инициативыштым пызыраш тыршышэ йэҥ шамыч ваштарэш кучэдалмашкэ шупшын шогыман улыт.

Прэдприйатийлаштэ „Куштылго кавалэрий" группын пашажым сайэмдаш. Тидэ пашашкэ производствышто нэполадкэ-шамычым тӱжвак луктын да кораҥдэн кэртшэ самырык спэциалист дэн стахановэц-шамычым шупшын шогыман. „Куштылго кавалэрист-шамычын" вниманийыштым врэдитэльствын послэдствийжым пытараш пашазылан да пашазэ ӱдрамаш-шамычлан производствэннэ пашаштэ: матэриал, инструмэнт-шамыч дэнэ снабдитлымаштэ, оборудованийым йамдылымаштэ да рэмонтироватлымаштэ чаракым кораҥдаш, простой да штурмовщина ваштарэш кучэдалаш полышым пуэн шогымашкэ виктарыман.

Производствышто рационализаторский прэдложэний дэн изобрэтэний - шамыч пуртымашым да разработкым „Куштылго кавалэрийын" контрольышкыжо налаш.

8. Самырык стахановэц-шамыч дэнэ умбакыжэ паша ыштымашым вийаҥдымаш да шарымаш комсомол комитэт-шамыч дэч „тичмашын", „тӱҥ шотышто" вуйлатымашым рэшитэльнэ пытараш да нунын шкэ вуйлатымашыштым конкрэтнэ ышташ трэбытла.

Молодьож коклаштэ тӱрлӧ паша стажан производствэнный квалификаций, образований, политичэский закалкэ шотышто группо-шамыч улыт. Нинын кокла гыч ик группат ӧрдыжэш ынжэ код. Самырык мастэр, бригадир да самырык, нэопытный пашазэ дэк ик гай подход лийын ок кэрт. Бракодэл, прогульщик, рвач да тэхничэский нэграмотный улмыж дэнэ паша нормым тэмыдымэ самырык пашазэ дэк ик гай подход лийман огыл. Иктыштлан эрэак полшаш, туныкташ кӱлэш, вэсыштлан общэствэнный мэрым, а кунамжэ административнэ воздэйствийымат ыштыман.

ВЛКСМ комитэт-шамыч, комсомолын пашайэҥышт пашашкэ добросовэстнэ относитлаш, совэршэнствыштэ, дэтальыштэ, мэлочышто шкэ пашам овладэтлаш, тӱҥалмэ пашам мучашышкэ шукташ стахановэц-шамыч дэч тунэмшаш улыт, сэҥымэ рэзультат дэнэ удовлэтворьайалтман огыл, а ончыко кугу сэҥымашыш ка йман.

(МУЧАШ 3-шо МОГЫРЫШТО).

Комсомол организаций-шамычын самырык стахановэц-шамычлан полшымо да молодьож коклаштэ стахановский движэнийым шарымэ нэргэн ВЛКСМ ЦК-н пунчалжэ

МУЧАШ

* * *

1938 тӱҥалмэ ий—сталинский кумышо пӓтилэткын пэрвой ийжым комсомолэц-шамыч да Совэт молодьож эшэ кугу активность да творчэский инициатив дэнэ, стахановский движэний радамым кумдангдымаш дэнэ да социалистичэский сорэвнованийын знамыжым эшэ кӱшкӧ нӧлталмаш дэнэ ознамэноватлат манын, ВЛКСМ Цэнтральный Комитэт ӱшана. Самырык стахановэц-шамыч шкэ образцовый пашашт да тунэммашышт дэнэ социалистичэский сорэвнованийыштэ участвоватлымаштэ ойыртэмышын палалтшэ-шамычлан калык комиссариат-шамычын установиглымэ Йошкар знамьэ, значок, похвальный лист да аттэстат налаш права вэрч кучэдалаш тӱҥалыт да налыт.

ВЛКСМ ЦК.

Погынымаш критик да самокритик дэч посна эртыш

10 фэвральыштэ Йошкар-Оласэ комсомол организацийын общо комсомол погынымашыжэ эртыш. Комсомол погынымаштэ ВКП(б) ЦК йанварьский Плэнумын итогшо нэргэн докладым ВКП(б) Обком сэкрэтарь **Жаднов** йолташ ыштыш. Жаднов йолташ вэрласэ примэр-шамыч дэнэ партий дэн комсомол гыч йоҥылыш лукмо нэргэн да комсомол организацийын ончылно шогышо задачыжэ-шамыч нэргэн пэш раш ойлыш.

Но комсомол погынымаш нимогай критик да самокритик дэч посна эртыш. Погынымаштэ 800 комсомолэц гыч улыжат 4 йэҥ гына выступатлыш. Нуныштат ВЛКСМ Обком да горком паша йэҥ-шамыч у л ы т, выступлэнийыштышт Обкомолын да горкомолын комсомол г ы ч ф о р м а л ь н э, фактым сай установитлыдэ лукмышт нэргэн пэш шагал ойлышт.

Вэт оласэ комсомол организацийын, горкомолын ситыдымашыжэ пэш шуко. Йатыр комсомолэц-шамычым комсомол гыч фактым установитлыдэ луктэдэныт, нунылан калык тушман лумым пуэдэныт.

Тэвэ пэдинститут пэлэнсэ комсомол организацийым налына. Тидэ комсомол организаций ударник, сай общэствэнник чэстный комсомолэц Мрэк йолташым „Испанийыштэ сар вашкэрак пытыжэ“ манмэ мутлан комсомол гыч да пэдинститут гычат луктыныт. Тудлан калык тушман лӱмым пуат. Марий йал озанлык коммунист школышто комсомолэц Майоров йолташым комсомол комитэт да тудын сэкрэтарьжэ Рыбаков йолташ калык тушман Короткин дэнэ (тидэ школын тошто прэподаватэльжэ) здоровитлымылан калык тушманын пособникшэ манын комсомол гыч луктыныт. Рэспубликанский Осоавиахим Совэтыштэ машинисткэ Нэдопькокина йолташым ик шомакым йоҥылыш пэчэтлымыжлан комсомол гыч луктыт да тудым калык тушман лӱм дэнэ клэймитлат. Тыгак облпрофсовэтыштэ **С. Музуровым** клэвэтничэский матэриал почэш ВЛКСМ гыч луктыныт. Радиокомитэт, прокуратура, Обкомол да моло пэрвичнэ комсомол организацийлаштат чэстный комсомолэц - шамычым комсомол гыч луктэдэныт да паша гыч корангдылыныт. Но комсомол погынымаштэ чэстный, Лэнин-Сталин партийлан прэданнэ комсомолэц-шамычым комсомол гыч лукшо да тушман лӱм дэнэ клэймитлышэ титакан, пэрэстраховщик, карйэрист-шамычын разоблачитлэн ик йэҥат ыш выступатлэ.

Молан комсомол погынымаш нимогай критик да самокритик дэч посна эртэн?

Эн ондак горкомол да тудын сэкрэтарьжэ **Мэлэдин** йолташ титакан. Горкомол комсомол погынымашлан йамдылалтын огыл. Шуко комсомолэц-шамыч комсомол погынымашлан йамдылалтдэ толыныт. Нуно погынымаштэ могай вопрос ончалшашым палэн огытыл. А горкомол да комсомол комитэт сэкрэтарь-шамыч комсомолэц-влаклан увэртарэн огытыл.

Тыгакак каласаш кӱлэш, йатыр комсомолэц-шамыч, шукыжым производствэнн ы й организацийлаштэ, ВКП(б) ЦК плэнум могай рэшэний лукмымат огыт палэ. Тудым лудын огытыл. А горкомол пэрвичнэ организацийлаштэ рэшэний тунэммашым организоватлаш шоналтэнат огыл. Садланак йатыр организацийлаштэ (мэбэльний фабрик, чодра завод да молыштат) тидэ рэшэнийым кызытат тунэмын огытыл.

ВЛКСМ Йошкар-Ола горкомлан улшо ситыдымашым пэш вашкэ тӧрлаташ кӱлэш. Тидлан эн ондак критик дэн самокритикым шарыман.

П. Щэрбаков.

Комсомолыш пурат

Кузэнцово пэдучилищыштэ (Йошкар Ола район) комсомолышто шогышо молодьож коклаштэ политик воспитатэльный пашам сай ыштэн шогат. Садланак тунэмшэ-шамыч кокла гыч 1-шэ „А“ класс гыч 10 йодмашым комсомолыш пураш пуэныт.

Литвин Й.

„СССР—6“ дирижаблын катастрофыжо

5 фэвральыштэ кастэнэ Гудованцэв йолташ командоватлымэ почэш „СССР В-6“ дирижабль Москва—Мурманск—Москва маршрут дэнэ Моско гыч чоҥэштэн. Сэдыгэ тидэ чоҥэштымаш да „СССР В—6“ дирижаблын матэрьяльный частьшым испытатлымаш удачнэ лийэш гын, Папанинын экспэдицийжым налаш колтымо нэргэн вопросым рэшитлаш. Тидэ нэргэн дирижаблын экипажшэ правитэльствэ ончылан посна холатайствым ыштэн.

Маршрут почэш кайэн да Москва, Лэнинград да моло пункт-шамыч дэнэ радио дэнэ свӓзым кучэн, Пэтрозаводск, Кэмь ӱмбач сайын эртэн да 6 фэвральыштэ 19 часлан Кандалакша станцийыш (Мурманск дэк 277 километр) лишэмын.

Дирижаблын маршрут почэш каймыжэ Гудованцэвын радиограммыжэ почэш да мландэ ӱмбач эскэрымэ почэш рэгистрироватлалтын. Тыгэ 6 фэвральыштэ 18 час 56 минутыштэ дирижаблын Жэмчужный станций районышто (Кандалакша дэк 39 километр) чоҥэштымыжым фиксироватлымэ.

18 час 56 минутыштэ чоҥэштымаш сай каймэ нэргэн Гудованцэв йолташын радиограммыжым налмэ дэч вара „СССР В—6“ радиостанцийын пашажэ тунамак кӱрлэш да мландэ ӱмбалнысэ шуко радиостанцийшамычын ӱжмыштлан дирижабль вашмутым пуэн огыл.

Ондозьор дэк шушаш корно участкыштэ дирижабль пыл-шамычын йымал тӱрыштыжӧ 300 мэтр кӱкшытыштӧ чоҥэштэн, варажым — Кэмь маркэ — пыл коклаштэ да Кандалакша дэк—лум луммо годым лишэмын, тыгэ пычкэмыш лиймэ дэнэ шинча ужмаш начарэмын.

19 час нарэ жапыштэ Ош тэҥыз станций районышто (Кандалакша дэк 19 километр) дирижаблын чоҥэштымыжым эскэрышэ вэрысэ калык дэч 20 час нарэ жапыштэ трэвожный увэр-шамыч толыныт. Тыштэ илышэ-шамыч ала могай вийан йӱкым колыныт, тидын дэч вара дирижабль моторын йӱкшӧ шоктымым чарнэн да тудо шкэжат шинча ужмаш гыч йомын.

Аварий лиймэ вэрлан шотлымо районышко вашкэ жапыштэ вэрысэ граждан, да РККА частьла гыч воэннослужащий-шамыч кокла гыч пӱчӧ дэнэ да пэчэ дэнэ кычалшэ-шамыч группо колталтын.

Тидэ жапыштак эфирыштэ дирижаблын радиостанцийжым кычалмаш вийаҥдымэ да кӱрылтдэ кычалаш тӱҥалмэ, тугэ гынат, тидэ сай рэзультатым пуэн огыл.

7 фэвральыштэ волгалтмэ годым кычалшэ шамычын ик группыжо палэн налын: „СССР В—6“ дирижабль Ош тэҥыз станций дэч 18 километр запад вэлыштэ катастрофым чытэн.

Прэдваритэльный данный шамыч почэш катастрофа тыгэ лийын: чоҥэштымын чыла жапыштыжат матэриальный часть бэзотказанно ыштэн шогэн гынат, кӱлэш кӱкшыт гыч чоҥэштыдымылан да начар коймылан лийын „СССР В—6“ дирижабль курык мучашэш тӱкнэн.

„СССР В—6“ дирижабль экипажын 19 йэҥан общо составшэ гыч катастрофа рэзультатшэ дэнэ 13 йэҥ колэн, 3 йэҥ куштылгын сусырген да 3 йэҥ—энгэкыш пурэн огыл.

Катастрофа годым тыгай йолташ шамыч колэныт: И. С. Гудованцэв—„СССР В-6“ дирижаблын пэрвой командиржэ, И. В. Панков—кокымшо командиржэ С. В. Дьомин—командирын пэрвой помощникшэ, В. Г. Льангузов—командирын кокымшо помощникшэ, Т. С. Кулагин—командирын кумышо помощникшэ, А. А. Ритсльанд—пэрвой штурман, Г. Н. Мӓчков—кокымшо штурман, Н. А. Коньшин—старший бортмэханик, К. А. Шмальков—пэрвой бортмэханик, М. В Никитин—бортмэханик, Н. Н. Кондрашэв—бортмэханик, В. Д. Чэрнов — бортрадист да Д. И. Градус—бортсиноптик.

Куштылгын сусыргэныт: Б. И. Почкин—командирын нылымшэ помощникшэ, К.П Новиков—бортмэханик, А. Н. Бурмакин—бортмэханик.

Нэврэдимый улыт: В. А. Устинович — корабэльный инжэнэр, И. Д. Мальутин—бортмэханик да Воробьов—инжэнэр-радист.

Катастрофа лиймэ вэрыш Мурманск гыч тыгай составан правитэльствэнный комиссийым колтымо: Н-ский авиоэскадрилийын командиржэ—Кирсанов йолташ, конструкторский дирижабльэстроитэльный бӱрон начальникшэ — Харабковский йолташ, Московский дирижабэльный п о р т ы н старший стартэржэ-шамыч Байбаков, Гошэнко да Порудхо йолташ-шамыч.

Колышо воздухоплаватэль шамычын йэшыштлан 10 тӱжэм гыч йэдиноврэмэнный пособийым пуаш да кугэмдымэ пэнсионно обэспэчэнным установитлаш правитэльствэ рэшитлэн.

Г. И. Пэтровский йолташым наградитлымаш

Всэукраинский Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт прэдсэдатэль **Г. И. Пэтровский**—йолташым 60 ийжэ тэммэ дэнэ да пашашэ класс дэн крэстьянствэ ончылно тудын выдающий заслугым шуэ налын, СССР Вэрховный Совэт Прэзидиум тудым **Лэнин ордэн** дэнэ наградитлаш **Указым луктын.**

„Ермак“ лэдокол Кронштадт гыч лэктын

„Е р м а к“ лэдоколым 8 фэвраль кастэнэ рэмонтироватлэн шуктымо.

9 фэвральыштэ Кронштадт гыч тыгэ увэртарэныт: Тачэ 6 час эрдэнэ шӱй гавань дэнэ „Ермак“ лэдоколыш шӱйым опташ тӱҥалмэ. Шӱй оптымаштэ Балтикын 2 тӱжэм утла краснофлотэцшэ участвоватлэныт. 3 тӱжэм тонн шӱйым нигунамсэ дэч вашкэ организованнэ конвэйэрнэ способ дэнэ 12 час жапыштэ оптэн шуктымо.

Тидэ жапыштак лэдоколыш тэхничэский дэн матэриальнэ снарьажэньым оптымо. Тылэч вара палубыш кок самольотым — „Ш—2“ амфибий дэн ик автожирым налмэ.

Кастэнэ лэдокол воктэн кӱчык митинг лийын. Тушто О. Ю. Шмидт йолташ дэн краснознамьонно Балтийский флот штаб начальник Трибуц йолташ ойлэныт.

10 фэвраль вашэш пэл йӱдым „Ермак“ Кронштадт гыч лэктын.

Тудо папанинэц-шамычым ийын коштшо ий ӱмбач налмаштэ участвоватлаш тӱҥалэш.

Марий АССР Исполком прэзидиумышто

Марий АССР Исполком прэзидиум рэспубликысэ калык образованьэ отдэл вуйлатышылан **Данилов Иван Данилович** йолташым пэнгыдэмдэн.

* * *

Марий АССР Исполком прэзидиум рэспублик ОНО вуйлатышын замэститэльланжэ СССР Вэрховный Совэт дэпутат **Кэльбэдина Капитолина Михайловна** йолташым пэнгыдэмдэн.

* * *

Тыгакак МарАССР Исполком прэзидиум рэспублик здравоохранэний отдэл вуйлатышын замэститэльланжэ **Стэмасов Иван Андрэйэвич** йолташым пэнгыдэмдэн.

Молодьож коклаштэ культурно-массовый паша ок ыштал

„Кугу-Нур“ колхозышто (Морко район) рвэзэ, ӱдыр-шамыч шукын улыт. Тугэ гынат, нунын коклаштэ нимогай культурно-массовый паша ок ыштал. Комсомол организаций молодьож коклаштэ пашам пэш начар ышта.

Массово - политичэский пашам ышташ колхозышто чыла условий уло. Колхоз клубэш кином ончыкташ, спэктаклым шындаш, самодэйатэльный касым эрташ, тулэч моло культурно - воспитатэльный пашам эрташ пэш лийэш.

Шукэртак физкультурный, драматичэский да моло добровольный кружок-шамычым организоватлымэ ыльэ. Кызыт нинэ кружок-шамыч шаланэн пытэныт.

Майский Йыван.

28

ТИДЭ КЛЭВЭТА ОГЫЛ МО?

Мый 1937 ий 2 ийуньгыч 1938 ий 10 йанварь мартэн Лўльпан дэтдомышто (Оршанкэ р-н) воспитатэльлан пашам ыштэнам.

Паша ыштымэм годым дэтдомышто пэш шуко ситыдымашым, врэдитэльствым разоблачитлаш комсомол организацийлан активнэ полшышым.

Мэмнан дэтдомышто эн ондак Марий АССР ОНО-н ожнысо вуйлатышыжэ калык тушман Суворовын колтымо врэдитэль, тушман кашакым разоблачитлаш тўкныш. Тыгэ дэтдом дирэктор Зайцэвым, бухгалтэр Стариковым, завхоз Головиным, МТФ вуйлатышэ Бойаринцэвым, полэвод Охотниковым, складовщик Ф. И. Козловым да моло шакшэ калык тушман кашакымат разоблачитлымэ. Нуно дэтдомышто ик йэш сэмын кэлшэн, тўрлö сэмын врэдитлэн илэныт.

Тэвэ нинэ подлэц кашакым рэспублик ОНО-што посна пашайэн-шамыч Бэлоусов (бухгалтэр), Софронов (рэвизор) эн чотшым дэтдом паша инструктор Васильйэва палэн шогэныт. Ситартышыжэ политичэский бэспэчный Васильйэважэ командировкыш миймэ амал дэнэ дэтдомын ожнысо дирэкторжо Зайцэв дэкэ уналыкэш коштын. Коммунистка Васильйэва комсомол дэн профсойуз погынымашлаштэ нинэ тушман кашакым эрэ аралэн шогэн. Дэтдомысо комсомол погынымаштэ Васильйэвам да ОНО-н моло пашайэныштымат рэволюционно бдитэльностьыштым йомдарымыштлан критиковатлэнам ыльэ.

Тидэ критикэ рэспублик ОНО-со чиновник шамычлан кэлшэн огыл. Васильйэва мыйым паша гыч лукташлан клэвэтничэский чара шойа матэриалым погэн. Тыгэ Суворов дэтдомышто воспитатэльный пашам огэш ыштэ, манын Васильйэван диктоватлымыжэ почэш 1938 ий 5 йанварьыштэ Марий АССР ОНО мыйым паша гыч лукто. Мый кызытат паша дэч посна коштам.

Чын, ик мыньар жап мый воспитанник-шамыч дэнэ лийын кэртын омыл. Пэрвойак 1937 ий 15 октябрь гыч 25 нойабрь мартэн воспитатэль-шамычын квалификацийыштым кугэмдымэ курсышто тунэмынам. Умбакыжэ, СССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ годым избиратэльный участкэ прэдсэдатэльын замэститэльжэ лийынам. Ты годымат воспитанник-шамыч коклаштэ шагал лийаш тўкнэн, эрэ избиратэль-шамыч дэнэ пашам ыштэнам.

Выбор эртымэкэ дэтдом дирэкцийын приказшэ почэш мыйым инвэнтаризаций комиссийыш пуртэныт. Комиссийыштэ вач кэчэ пашам ыштэн улына. Тидэ жапыштат мый йоча-шамыч коклаштэ лийын кэртын омыл. Нинэ ончыктымо факт-шамычым улыньэк Васильйэва клэвэтничэский показатлэн возэн.

Мыйым паша гыч чылтак йонылыш матэриал-шамыч почэш сниматлымэ. Тидэ шотышто титакан-шамычлан пэнгыдэ мэрым ышташ кўлэш.

Комсомолэц **В. И. Суворов.**

Йурин районысо самырык стахановэц-шамыч совэщаньэ

28 йанварьыштэ Йурин районысо йал озанлык самырык стахановэц-шамычын совэщаньышт эртыш. Совэщаньыштэ чылажэ 85 йэн лийын, адак Вэрховный Совэт дэпутат **В. Ф. Торэйэв** йолташ участвоватлэн.

1937 йал озанлык ийын итогшо да 1938 ийысэ задача-шамыч нэргэн ВЛКСМ райком сэкрэтарь Винокуров йолташ докладым ыштэн.

Совэщаньыштэ йатыр йэн выступатлыш. Самырык стахановэц да стахановка-шамыч шкэ паша опытыштым вашталтыльыч.

— Мэмнан колхозышто,— манэш „Волга" колхозын стахановэцшэ Варэнчиков йолташ,—42 стахановэц да 54 ударник уло. Колхозна шошо агалан тўрыс йамдылалт шуын.

„Краное знамя" колхозын стахановкажэ—дойарка Павлова йолташ тыгэ ойлыш: „Мый 1938 ийыштэ кажнэ ушкал дэч 3500 литр дэч шагал огыл, а рэкордист-шамыч дэч 5000 литр гыч шöрым налаш мутым пуэм. Кызыт Всэсойузный йал озанлык выставкыштэ участвоватлаш йамдылалтам.

Варажым СССР Вэрховный Совэт дэпутат В. Ф. Торэйэв йолташ выступатлыш. Тудым кугун совым кырэн вашлийыч. Тудо эн ончыч Вэрховный Совэт Сэссийын пашажэ нэргэн каласкалыш. Молодьожым кумда стахановский движэнийыш ушнаш ўжö.

Совэщаньэ шуко ситыдымашым тўжвак лукто. Эн ончычак молодьожын стахановский движэнийым вуйлатыдымыжым, туштo начар участвоватлымыжым критиковатлышт.

Озан- Иошкар-Ола лыжный йоча сорэвнованьыштэ пэрвой вэрыш лэкшэ Сквэрцова Анфиса дэн Пушкин Иван. Нуно коктынат Иошкар-Ола музыкальнэ тэатральнэ школышто тунэмыт.

Рэспубликанский колхозный спартакиадэ лийын

4—6 фэвраль кэчыштэ рэспубликанский колхозный спартакиадэ эртыш.

Йэчэ да коньки сорэвнованийым итогылымэк пэрвой вэрыш Сотнур район командэ, кокымышо вэрыш Шэрнур командэ, кумышо вэрыш У-Торйал командэ лэктын.

Сорэвнованьыштэ эн сай рэзультатым ончыктышо физкультурник - шамычым прэмироватлымэ.

Политучобо ок эртаралт

Шэрнур район „Стальной путь" колхоз пэлэнсэ комсомол организацийыштэ тэний политик тунэммаш ик канат лийын огыл. ВЛКСМ райком шогалтымэ пропагандист Шарабуйэв нимомат ок ыштэ. **Йэгошин А.**

Самырык писатэль поэт-шамычын совэщаньэ

9 фэвральыштэ ВЛКСМ Обкомэш возаш тўналшэ самырык писатэль, поэт-шамычын совэщаньэ эртыш. Совэщаньыштэ лийшэ йолташ-шамыч шкэ выступлэньыштышт самырык писатэль, поэт-шамычлан пэш начар полшымым ончыктышт.

Адак йужо „бдитэльный" йэн-шамыч (В. Элмар, В. Патраш) лўмынак самырык писатэль дэн поэт-шамыч ўмбак клэвэтничэский матэриалым шарэныт. Тыгэ самырык поэт Н. Казаков йолташ нэргэн буржуазный националист кашакын воспэвалжэ, манын шойам шарэныт. В. Патраш Йарыгин йолташым нымогай оснований дэч посна пэдинститут гыч луктыктэн.

Самырык писатэль, поэт-шамыч коклаштэ пашам кўлэш сэмын ышташлан ВЛКСМ Обком практик мэроприатым луктэш, манын совэщаньэ ўшанэн каласыш. **Ив. Луй.**

Гэрман правитэльствэ составыштэ кугу вашталтыш

Гэрман правитэльствыштэ кугу вашталтыш нэргэн да войэннэ, вэс эл паша да озанлык министэрствэ-шамычым рэорганизоватлымэ нэргэн Гитлэрын официальнэ распорьажэньыжым публиковатлымэ. Войэннэ, политичэский да озанлык вопрос дэнэ чыла вуйлатымашым Гитлэр шкэ кидышкыжэ чумырэн.

Гэрманийын вооружонно вийжым вуйлатымашым Гитлэр шкэ ўмбакшэ налэш. Войэнный министэрствэ рэорганизоватлалтэш. Войэнный министр гэнэрал-фэльдмаршал Бломбэрг, тугак армий главнокомандуйущий гэнэрал Фрич „тазалыкшит начарлан кöра" отставкышкэ лэктыныт.

Вэс эл кокла паша министр Пэйратым отставкыш лукмо. Тудын олмэш вэс эл кокла паша министрлан Риббэнтропым шогалтымэ. Тидэ жапыштак внэшный политикэ вопрос дэнэ вуйлаташлан „тайный совэтым" ыштымэ. Тидэ совэтын прэдсэдатэльжылан Пэйротым шогалтымэ. Рымысэ, Токиосо да Вэнасэ посол-шамычым шкэ постышт гыч отозватлымэ улыт.

Озанлык министэрствын отдэлжэ дэн подотдэлжэ-шамычым вуйлаташ утларакшым войэннэ спэциалист-шамычым шогалтымэ.

Спэциальный распорьажэньэ дэнэ 14 высший гэнэралым, Бломбэрг дэн Фрич дэч посна, отставкыш колтымо, 46 гэнэралым ик вэр гыч вэс вэрыш кусарымэ.

Английский пэчать тыгэ увэртара: тидэ у пэрэмэщэньэ дэн назначэньэ-шамыч фашистский правитэльствэ дэн армий коклаштэ лэкшэ конфликтын рэзультатшэ улыт. Газэт-шамыч бэрлинский „пэрэворотын" подробностьшым ончыктэн возат. Пытартыш 10 кэчыштэ Гитлэр гэнэрал-шамыч дэнэ совэщаньым ик кана вэлэ огыл эртарэн. Гэнэрал-шамыч тыгэ каласэныт: Гэрманий дэн Италий коклаштэ отношэньэ нэудовлэтворитэльнэ, Гэрманий испанский мäтэжник-шамычлан полшымыжым чарныман, вэт Франко пэлэнсэ гэрманский совэтник-шамыч тудын войэннэ планышкыжэ кўлэш направлэньым пуэнныт, а тэнэ дэнэ влийатлэн огыт кэрт.

Гэнэрал-шамычын позицийыштым палэ лиймэк, Гитлэр Фричым арэстоватлаш кўштэн, манын газэт-шамыч ончыктат.

Гитлэрын ыштымэ пэрэмэщэньыжым францую политичэский круг-шамыч йэвропэйский сарым пысынрак йамдылаш да рудаш тыршышэ-шамычын торжэствожлан шотлат. Сарым йамдылашлан Гитлэр чылам мобилизоватлэн, манын „Эко дэ Пари" газэт воза.

Амэриканский „Нью-Йорк Таймс" газэт гэрманский правитэльствэ составыштэ пэрэмэщэньэ шотышто тыгэ воза: „кумышо импэрийын фасадшэ чыла ургышыштыжат адакат лончэштэш. Тидэ,—манэш газэт,— Гэрманийыштэ кэлгэ внутрэннэ противорэчий улмо нэргэн уло тўньалан адак ик кана ончыкта".

* *

Отставкыш лэкшэ гэрманский войэнный министр Бломбэрг кызыт Каприштэ (Италий). Чэхословак пэчатьын увэржэ почэш, Бломбэрг Бэрлиныш толэш отказэн да гэрманский войэнный вий организоватлымын йонылышлан шотла. Газэт-шамыч тыгэ увэртарат: Бломбэрг арэстоватлымэ дэч да судыш пумо дэч лўдмыж дэнэ Бэрлиныш ынэж пöртыл.

Врид. отв. редактора— И. М. МУЗУРОВ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комн. № 90, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—113. Тираж 3000 экз. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата. Из-во „Марий Коммун".